

NORGES HØYESTERETT

Den 8. desember 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Endresen og Normann i

HR-2014-02392-U, (sak nr. 2014/2072), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Kirsten B. Sigmond)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over ankenektelse etter straffeprosessloven § 321 andre ledd.
- (2) A ble ved Borgarting lagmannsretts dom av 11. juni 2013 dømt for overtredelse av straffeloven § 228 første ledd, jf. § 232 til samfunnsstraff i 180 timer med en gjennomføringstid på seks måneder.
- (3) Kriminalomsorgen fremsatte 20. januar 2014 begjæring om fullbyrding av den subsidiære fengselsstraffen. Det ble vist til at A flere ganger hadde unnlatt å møte i henhold til innkallinger og avtaler, og at det var sannsynlig at han hadde reist til Pakistan.
- (4) Oslo tingrett avsa 9. mai 2014 dom med slik domsslutning:

"Samfunnsstraff idømt A, ved Borgarting lagmannsretts dom av 11.06.2013 omgjøres til 177 – etthundreogsyttisju – dagers fengsel, jf. straffeloven § 28b første ledd bokstav a."
- (5) A anket dommen til lagmannsretten.
- (6) Borgarting lagmannsrett avsa 16. september 2014 beslutning med slik slutning:

"Anken nektes fremmet."
- (7) A har anket lagmannsrettens beslutning. Det anføres at lagmannsretten feilaktig har lagt til grunn at A må ha forstått hva et brudd på gjennomføringen av samfunnsstraffen kunne innebære. Det vises til forklaring fra As søster og til epikriser fra As lege. Det anføres at det ville være svært uheldig om A måtte sone en dom i fengsel.

(8) Det er lagt ned slik påstand:

"Lagmannsrettens kjennelse må bli å oppheve."

(9) *Påtalemyndigheten* har i tilsvaer bestridt at det foreligger feil ved lagmannsrettens avgjørelse. Det vises til at både tingretten og lagmannsretten har vurdert at A forsto konsekvensene av å reise til Pakistan. Det anføres også at anken må forkastes som følge av at det som er anført gjelder realiteten i saken og ikke lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321.

(10) Det er lagt ned slik påstand:

"Anken forkastes."

(11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at dets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 sjette ledd. Dette omfatter blant annet om det skjønnt som er utøvd er forsvarlig, herunder om det ut fra retts- og bevissspørsmål var forsvarlig å nekte anken fremmet etter en skriftlig og forenklet behandling, jf. Rt. 2012 side 1342 med henvisninger til tidligere praksis.

(12) Av Borgarting lagmannsretts dom av 11. juni 2013 fremgår det at A i psykolograpport av 14. september 2009 er opplyst å ha diagnosen "lett psykisk utviklingshemming, med andre spesifiserte adferdsproblemer". Det fremgår at han har "begrenset språkfunksjon, begrenset forståelse av mellommenneskelige forhold og følelsesmessige svingninger". Videre at han har IQ på mellom 59 og 67, at han "i all fremtid vil ha behov for jevnlig hjelp og en tilrettelagt hverdag" og at han har oppnevnt hjelpeverge og støttekontakt.

(13) I Oslo tingretts dom av 9. mai 2014 er As lettere psykiske utviklingshemming nevnt gjennom gjengivelsen av forsvarers anførsler. I rettens vurderinger er disse forhold ikke drøftet nærmere. Det legges under henvisning til opplysningene A har fått til grunn at han var "fullt klar over hva det innebar å reise ulovlig til Pakistan". Hans evne til å forstå opplysningene er ikke omtalt, og fremstillingen som ellers gis av A gir inntrykk av at det dreier seg om en nokså vanlig person.

(14) I anken til lagmannsretten ble As forhold på nytt fremhevet, blant annet opplyses det at hans foreldre ivaretar ham og at dette var grunnen til at han reiste med dem til Pakistan. I anken til lagmannsretten opplyses det også at A har en språklig forståelse/begrepsforståelse på nivå med en 8-åring. Videre varsles As hjelpeverge som nytt vitne i saken og det opplyses at hjelpevergen ikke tror at A forsto konsekvensene av brudd på samfunnsstraffen.

(15) Lagmannsretten har i beslutningen om å nekte anken fra A fremmet uttalt at lagmannsretten ikke er i tvil om at A forsto de grunnleggende vilkår for gjennomføring av samfunnsstraff og hva brudd på disse kan innebære. Det er i beslutningen vist til at saksbehandler i kriminalomsorgen og hjelpevergen har opplyst A muntlig om at han bryter vilkårene for gjennomføringen av samfunnsstraff om han reiser. As lettere psykiske utviklingshemming er ikke drøftet. Videre fremgår det ikke av beslutningen at lagmannsretten har vurdert betydningen av at hjelpevergen var varslet som vitne i saken.

(16) Straffeloven § 28b bokstav a fastsetter at tingretten ved brudd på vilkår i straffegjennomføringsloven § 54 første og andre ledd, kan bestemme at hele eller deler av

samfunnsstraffen skal fullbyrdes. Hovedregelen er at omgjøring skal skje ved brudd. Dersom det dreier seg om et bagatellmessig brudd eller omgjøring fremstår lite rimelig eller hensiktsmessig, kan imidlertid omgjøring unnlates, se Rt. 2007 side 635 og Ot.prp.nr.90 (2003-2004) punkt 22.7.4.

- (17) Tingretten har ikke drøftet om det her var forhold som tilsa at omgjøring var lite rimelig eller hensiktsmessig. Lagmannsretten uttaler blant annet: " Lagmannsretten kan ikke se at det er grunnlag for å fravike hovedregelen om omgjøring ved vilkårsbrudd. Bruddene er alvorlige, jf. LB-2014-35719, og hensynet til samfunnsstraffens legitimitet tilsier konsekvente reaksjoner mot slike brudd, jf. Rt. 2007 side 635 avsnitt 10. På bakgrunn av det langvarige fraværet i gjennomføringstiden, den omstendighet at siktede tidligere begikk nye voldshandlinger etter tidligere å ha vært idømt samfunnsstraff og forholdene ellers, finner lagmannsretten, i likhet med tingretten, at hele den gjenstående subsidiære straffen skal fullbyrdes."
- (18) De hensyn som lagmannsretten fremhever, taler utvilsomt for at den subsidiære straffen fullbyrdes. Men heller ikke lagmannsretten har, som nevnt, drøftet om de forhold som er fremhevet i lagmannsrettens dom av 11. juni 2013 om As lette psykisk utviklingshemming, og det som der kom frem om hans begrensete språkfunksjon og begrensete forståelse av mellommenneskelige forhold, kan ha hatt betydning for forståelsen av alvoret i å bryte vilkårene. Det fremgår ikke om de spesielle forholdene knyttet til hans person har vært trukket inn ved vurderingen av om den subsidiære straffen burde fullbyrdes. Lagmannsretten har heller ikke drøftet om den varslete vitneførselen tilsa at avgjørelsen ikke burde treffes etter en skriftlig og forenklet behandling, og hvorfor denne vitneførselen i tilfelle ville være uten betydning for avgjørelsen.
- (19) Ankeutvalget er etter dette kommet til at det hefter slike svakheter ved lagmannsrettens begrunnelse at det her ikke kan legges til grunn at saksbehandlingen har vært forsvarlig. Lagmannsrettens beslutning må derfor oppheves.
- (20) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Clement Endresen
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Riktig utskrift: